

(/)

🏠 (/) > 1700-årene (<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/1700-arene>)

> Bøger (<https://www.historie-online.dk/boger>)

> Anmeldelser (<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5>) > Kampen om jorden

← **Forrige artikel** (<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/1700-arene/nederlag-og-triumf>)

Kampen om jorden

Kategori: Anmeldelser

Visninger: 456

Del artikel: **f** ([https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=https://www.historie-](https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/1700-arene/kampen-om-jorden)

[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/1700-arene/kampen-om-jorden](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/1700-arene/kampen-om-jorden)) **t**

(<https://twitter.com/home?status=>. Aktiviteten kan ses på [\[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/1700-arene/kampen-om-jorden\]\(https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/1700-arene/kampen-om-jorden\)\) **in**](https://www.historie-</p></div><div data-bbox=)

([\[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/1700-arene/kampen-om-jorden&title=\]\(https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/1700-arene/kampen-om-jorden&title=\)\)](http://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=https://www.historie-</p></div><div data-bbox=)

Asbjørn Romvig Thomsen

Kampen om jorden

100 danmarkshistorier. Aarhus Universitetsforlag. 100 sider. 100 kr.

Af Skjold Christensen

Reformerne

I slutningen af 1700-tallet rullede Landboreformerne ind over Danmark og fik store konsekvenser for bondestanden og samfundet som helhed. Reformerne ramte ikke ens på alle grupper i samfundet.

I nærværende beretning – "Kampen om jorden" – udgivet af Aarhus Universitetsforlags 100 danmarkshistorier – følger vi reformerne og deres konsekvenser for de forskellige samfundsgrupper.

Godsejerne – de hidtidige ejere af stort set al landbrugsjord, havde reformerne selvsagt store konsekvenser for – de endte med at blive almindelige bønder. Deres ubestridte magt over lokalsamfundet ophørte.

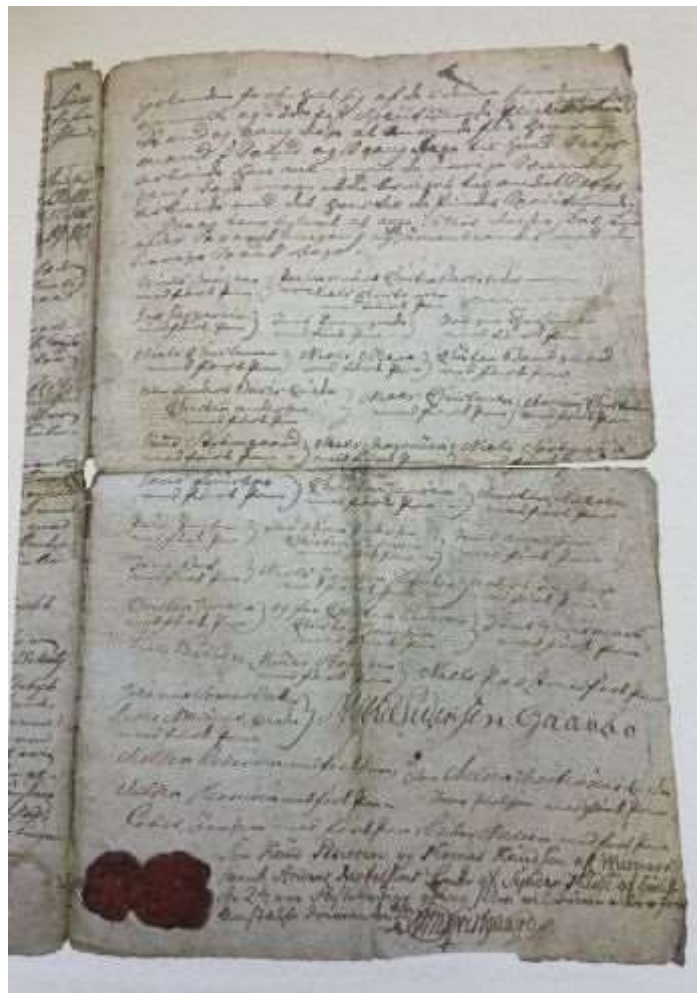
Til en start i beretningen befinder vi os på halvøen Salling. Vi begynder hos en navngiven familie, som får besøg af godsejernes folk, som kunne fortælle familien, at godsejeren havde besluttet at nedlægge gården. De var hidtil fæstere og dermed underlagt godsejerens beslutning. Vi følger familien i den videre beretning og hører om konsekvenserne for familien.

Der er flere godsejere i Salling, og de er meget forskellige i deres tilgang til de mange reformer, der skal iværksættes. Én "fortsætter" som godsejer med hvad deraf følger for fæsterne, en anden har en mere nuanceret tilgang til forandringerne og deraf følgerne for disse fæstere.

I landsbyfællesskabet med godsejeren som jordejer møder vi også husmændene: Beboere med mindre jordstykker, hvilket betød, at de måtte arbejde for fæstebonden for at få til dagen og vejen. Efter reformernes iværksættelse, blev der ikke taget "hånd" om disse mennesker. Forholdene for dem blev nærmest dårligere. De måtte finde forskellige næringsveje for at deres økonomi til at hænge sammen.

Landboreformerne havde også et andet mål – ganske vidst ikke formuleret – nemlig at der fortsat skulle være en underklasse som kunne stå til rådighed for den nye bondestand, når de havde brug for hjælp til fx markarbejdet. De – husmændene – måtte ikke under nogen omstændigheder få så meget jord, at det var tilstrækkeligt til at forsørge familien.

Hoveriaftale

Hoveriet

Endnu et formål med landboreformerne var at ophæve hoveriet. Hoveriet var det pligtarbejde, som fæstebønderne skulle udføre for godsejeren som en del af den løbende betaling for fæstet.

Hoveriet gav i øvrigt mange konflikter mellem godsejer og fæster, da der ikke var fastsat nogen øvre grænse for, hvor meget hoveri godsejeren kunne kræve af den enkelte fæster.

Over hele Danmark

Vi opholder os ikke hele tiden i Salling. Vi kommer rundt Danmark. Vi bliver oplyst om overgangen til selveje og konsekvenserne ikke blot for den enkelte fæstebonde, men for de øvrige beboere i landsbyerne. Vi hører om det nye landbosamfund. For den enkelte ejendom betød reformerne, at jorden blev samlet. Det skal føjes til, at overgangen til selveje foregik i meget for forskelligt tempo landet over – det gik meget hurtigere i Jylland end på øerne – og dermed indtrådte konsekvenserne af forandringerne på forskellige tidspunkter landet over.

Nye tider

Den nye selvejerbonde kunne arbejde efter helt egne beslutninger, uden at disse først skulle igennem landbyfællesskabet.

Selvejet fik også konsekvenser for de enkelte familier. Gårdene var nu familieejede. Med overgangen til familieeje viser undersøgelser, at det var vanskeligere at få en gård. I fæstetiden kunne godsejeren vælge at give en for ham dygtig husmandssøn eller en håndværker chancen – når en fæstegård blev ledig.

Afslutning

Landboreformerne vendte op og ned på meget i datidens samfund, forandringer vi møder den dag i dag. Befolkningsgrupper blev frisat og fik dermed nye muligheder, andre blev fastholdt i fortiden. Mange i nutiden tænker – tror jeg – at da blev stavnsbåndet ophævet, blev bønderne frisat. Jeg tror og

håber, at nærværende anmeldelse kan vække en interesse hos den enkelte til at dykke ned i historien. Det fortjener forfatteren: Asbjørn Romvig Thomsen. Han har med nærværende beretning bredt indholdet i landboreformerne ud. Han beretter om reformen og gør den levende, da han er "ude hos" de enkelte familier, eller et sted i landet.

Jeg vil varmt anbefale bogen.

Jeg vil også gerne omtale 100danmarkshistorier fra Aarhus Universitetsforlag. Forlaget skriver, at Danmarks historie serveres i små overkommelige bidder. 100 forskere fra landets universiteter, arkiver og museer tager i 100 bøger a 100 sider fortiden under kærlig behandling og fortæller med vid, humor og kløgt om det, der var. Og det, der er.

[Historie-online.dk, den 10. maj 2023]

← Forrige artikel (<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/1700-arene/nederlag-og-triumf>)

SE RELATEREDE ARTIKLER

 UÆGTE BØRN OG UGIFTE FORÆLDRE - U DSTØDTE ELLER INTEGREREDE? (<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/uaegte-boern-og-ugifte-foraeldre-udstoedte-eller-integrede>)

 BORGERLIGT REGIMENTE (<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/1700-arene/borgerligt-regimente>)

 MIRAKLERNES TID (<https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/miraklernes-tid>)

[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/miraklernes-tid](https://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/miraklernes-tid)